

GLOSAR DE TERMENI

VIOLENȚA DE GEN

În sensul Directivei 2012/29/EU (pe care România are obligația să o transpună până în 2015), violența bazată pe gen este considerată o formă de discriminare și o încălcare a libertăților fundamentale ale victimei și include violența în cadrul relațiilor apropiate, violența sexuală din partea altcuiva decât partenerul (inclusiv violul, agresiunea sexuală și hărțuirea), traficul de persoane, sclavia și diferite forme de practici vătămătoare, precum căsătoriile forțate, mutilarea genitală a femeilor și așa-numitele „infracțiuni de onoare”.

Afectează disproporționat fetele și femeile și are drept cauză principală încurajarea unor norme sociale stereotipe în care masculinitatea este asociată cu dominația și violența iar feminitatea cu supunerea.

Discriminare de gen

Orice diferențiere, excludere sau restricție bazată pe sex, care are ca efect sau scop împiedicarea sau anularea cunoașterii, beneficiului sau exercitării de către femei, indiferent de statutul lor matrimonial, pe baza egalității dintre bărbați și femei, a drepturilor omului și libertăților fundamentale, în domeniile politic, economic, social, cultural, civil sau în orice alt domeniu. **(Sursa: Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor - CEDAW)**

Violența sexuală poate lua forme precum folosirea unui limbaj sexualizat inadecvat, a remarcilor înjositoare, forțarea la acte cu caracter sexual (obligarea victimei de a privi persoane dezbrăcate, scene erotice, filme sau poze pornografice, de a se arăta goală, de a fi atinsă în părțile intime ale corpului sau de a atinge părțile intime ale altcuiva), forțarea la practici sexuale sado-masochiste, prostituarea forțată, traficul de persoane, hărțuirea sexuală (prin abuzarea unei relații de tip șef-subordonat, profesor-elev etc.), hărțuirea - inclusiv pe internet, tentativă de viol și viol, căsătorii timpurii sau căsătorii forțate (căsătorii între minori sau între persoane care nu consimt liber la căsătorie), practici tradiționale care folosesc mutilarea genitală sau implică orice acte sexuale cu caracter forțat. În funcție de relația dintre agresor și victimă, poate fi vorba de violență sexuală în familie, din partea unui partener intim (de ex. concubinul, soțul, prietenul sau fostul prieten) sau din partea unui agresor necunoscut.

Violul, dincolo de definiția juridică a violului, profesioniștii care oferă asistență victimelor propun o înțelegere mai largă a termenului. Ca urmare a consecințelor psihologice asupra victimei, atât violul cât și agresiunea sexuală sunt contopite și abordate împreună în serviciile de consiliere și terapie a victimelor violenței sexuale.

Astfel, **violența sexuală** reprezintă orice act de natură sexuală cu o persoană ce nu e bazat pe consimțământ (indiferent dacă acest act este cu penetrare vaginală sau nu, indiferent de sexul persoanei forțate în activitatea sexuală); forțarea unei persoane în acte sexuale cu o terță persoană este de asemenea circumscrisă violului; principala trasatură care diferențiază violul este prezentă sau absența consimțământului. Orice formă, circumstanță, act de natură sexuală la care o persoană nu a consimțit în mod explicit poate avea repercusiuni de natură psihologică ale unui viol, iar persoana care caută ajutor după un astfel de eveniment poate fi considerată victimă.

În noul Cod Penal, violul este definit mai strict conform normelor juridice drept raportul sexual, actul sexual oral sau anal cu o persoană, săvârșit prin constrângere, punere în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința, sau profitând de această stare, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Agresiune sexuală este infracțiunea definită ca actul de natură sexuală, altul decât cele prevăzute în art. 218, cu o persoană, săvârșit prin constrângere, punere în imposibilitate de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori profitând de această stare, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. În ambele definiții juridice ce definesc agresiunea sexuală se pune accent și pe prezența sau absența consimțământului.

Hărțuirea sexuală este acea formă de comportament verbal, non-verbal sau fizic, de natură sexuală care are ca efect violarea demnității unei persoane și, în special, crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor și ofensator.

"Orice formă de comportament în legătura cu sexul, despre care cel care se face vinovat știe că afectează demnitatea persoanelor, dacă acest comportament este refuzat și reprezintă motivația pentru o decizie care afectează acele persoane." (Sursa: **Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați**)

„ Pretinderea în mod repetat de favoruri de natură sexuală în cadrul unei relații de muncă sau a unei relații similare, dacă prin aceasta victima a fost intimidată sau pusă într-o situație umilitoare, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă.” (Sursa: **Codul Penal, Art. 223. – (1)**)

Victimizare secundară - reprezintă actele de re-traumatizare a unei victime ce a suferit un abuz de natură sexuală (viol, incest, hărțuire, agresiune sexuală). Victimizarea secundară este un rezultat indirect asupra stării de sănătate (fizică și mentală a victimei cauzat de răspunsul pe care îl dau indivizii și instituțiile unei victime. Victimizarea dublă presupune comportamente și atitudini din partea celor cărora victima se adresează pentru ajutor precum:

-blamarea victimei- *"de ce mergeai în parc la 2 noaptea, asta se întâmplă lelițelor balcanice care merg în fuste scurte"*

-refuzul ajutoarului de către instituții- *"nu e de competența noastră, nu știm unde ați putea găsi ajutor, serviciile noastre sunt contra cost"*

-limbaj insensibil și neadecvat situației (poliție, medici – *"avem o violată"*)

-subminarea credibilității mărturiei- *"haideți că nu păreți violată sau nu se vede cum că v-a agresat cineva; pentru atâta lucru nu merita să veniți la poliție"*

Aceste comportamente și atitudini sunt identificate în toate organizațiile și personalul care intră în relație cu victima în situația post-traumatică. (**APA – American Psychological Association**)